

gyu ε silana kawola wole kenj balan ne dii akereε de man nyi ne yeε Kristo nombia na ne.

⁷ N keε gbagba na, mena kawola kenanj ta lee Kristo gyanj korakora ya. Mɔna balan baale ne woleε na ya agyuenj. Beε gyae bo nyi baa tulii Kristo nombia kpaakpaa nan.

⁸ Mɔna akpaa nyi daa gbagba, yaa Wurubuareε kpilale nolo koranj da lee adido kunj kaa kolosi nombia woleε naale kpoo fa non lee Kristo nombia kpaakpaa nan daa be wulaa kolosi fa non ne wole na, otenate deε laako. Nawolo nyi Wurubuareε waa woleε e kekpaakekpa.

⁹ De te wulaa yako non mena nombia kenja. Mɔna ma bese yaa meε yako non bela nyiaa, akpaa nolo de kunj kaa yako non nombia woleε naale bela lee Kristo nombia kpaakpaa nan daa be yako non ne wole na, Wurubuareε waa woleε otenate kekpaakekpa.

¹⁰ Me keε yako non nombia kenja na, nawolo baa nyi meε gyae nyi denibalanj ke keεε manj yaa? Koa, na mena ya. Yaa meε gyae baa nyi maa yeε denibalanj kegyaebii? Nyi akpaa me seε meε gyae bo nyi denibalanj ke keεε manj na, kenanj na nafa ma te yeε Kristo tobaale e ya.

Mena kenj Pɔɔl ba bese Kristo kpilale

¹¹ Me tebia meε gyae ε ka gyenj nyiaa, Kristo nombia kpaakpaa nan mɔɔ kolosi fa non ne te yeε nombia nan denibalanj be kyaa bake see ya.

¹² Na deniwalanj nolo moona mena nombia kenja do manj me nyinmaa man ya, te na deniwalanj nolo mɔ wola na manj mena nombia

keŋa ya. Mɔna Yesu Kristo lese na mena nombia keŋa wola maŋ.

¹³ Emɛɛ gbagba ɛ gyen me dinɔɔ debaŋ keŋ me doo Gyudatena ɔsom keŋ man nɛ. Me dii ba mmaraase ŋan dɔɔ nideli, te me naase Kristotena baŋ Wurubuaɛ ba lese wɔ nɛ diyem akpanyaŋnyaŋ man, te me gyae gbɛɛ nyi nafa maa wɔɛɛ nombia ŋan be silana nɛ.

¹⁴ Me yase me sia kasee Gyudatena ɔsom mmaraase ŋan nideli gyu siaman, kela me tebia Gyudatena baŋ daa na wɔ yɛɛ akoso nɛ pou. Ma moo ma nyee pou do de naanaɔ benen nombia ŋan keyɛɛ man.

¹⁵ Mɔna Wurubuaɛ tɛɛwɔ ɔ bɛɛɛ keŋ dɔɔ wii me waraŋase, te ɔ baake maŋ nyi me kaa yɛɛ ɔ tom. ɔ wulaa lese maŋ see nyi me kaa bese ɔ tobaale pɛte ba lola maŋ.

¹⁶ Lee ŋon Wurubuaɛ gbagba kegyae man dɔɔ te ɔ baake maŋ te ɔ lese ɔ bu Yesu wola maŋ. Na maa nyiŋ kolosi ɔ bu Yesu nombia kpaakpaa ŋan fa balan baŋ ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ. Wurubuaɛ ke baake maŋ keŋ nɛ, me te gyu ŋolo gyaŋ nyi waa fa maŋ agyuen lee nombia keŋa man ya.

¹⁷ Mena ke mɔ te me te gyu Gyerusalem donɔɔ man nyi me kaa naa Kristo kpilala gyaŋgba nyibaŋ baŋ nyi baa fa maŋ agyuen lee nombia keŋa man ya. Mɔna ma korowɔ karatetee dokolon gyu Arebia tɛɛle man, pɛte ma besewɔ kɔŋ Damasekuse donɔɔ man.

¹⁸ Kulutoonɛnse atooro wɔle nɛ, me gyuu Pita gyaŋ Gyerusalem donɔɔ man, te me kyaawɔ ɔ gyaŋ weeya kufu anon.

19 Me ke gyu botɔɔ nɛ, ma te naa Kristo kpilala ban̄ man̄ n̄olo ya gyisɛ de Gben̄gyoo Yesu ɔ naabu Gyemisi waagen̄.

20 Wurubuarɛ gbagba gyeŋ nyi nombia n̄an mɛɛ n̄marase nɛ yeɛ ampan̄.

21 Kenan̄ wole na te me gyuu Siria na Silisia tɛɛlese dɔɔ.

22 Mena deban̄ kenan̄ na, Kristotena akpii akpii n̄an pou be kyaa Gyudia tɛɛle dɔɔ nɛ ba gyeŋ man̄ gbagba ya.

23 Kpene ken̄ bee nyii yeŋa nyiaa, “Balee n̄on gyangba ɔ ne naase daa diyem nɛ, nenɛ n̄on dɔŋɛ la ɔ ne kolosi Kristo keɛɛdi ken̄ nafa ɔ be gyae gbɛɛ nyi waa woleɛ ke nɛ wose man̄ nombia nɛ.”

24 Mena dɔɔ ba lese Wurubuarɛ yele lee mena ken̄ ɔ be kyɛɛkeɛ man̄ nɛ dɔɔ.

2

Kristo kpilala ban̄ keɛɛ Pɔɔl do ba wose man̄

1 Kulutoonen̄ kufu anaara wole nɛ, ma besewɔ gyu Gyerusalem donɔɔ man̄. Me ke gyu kei na, daa na Banabase na Tituse gyuu la.

2 Wurubuarɛ lese la wola man̄ nyi maa gyu Gyerusalem donɔɔ man̄ botɔɔ mena dɔɔ te me gyuuwɔ. De ke gyu botɔɔ na, dɛɛ kyaa gyan̄ee na Kristotena kegyiise ban̄ baagen̄ bo. De gyan̄ee na, mɛɛ lese Kristo nombia kpaakpaa n̄an me dɔŋ mee kolosi fa balan̄ ban̄ ba te yeɛ Gyudatenawɔ ya nɛ man̄ wola wɔ, na daa na wɔ ke yeɛ nɔɔdokolon̄. Nawolo nyi ma te gyae nyi tom ken̄ mɔɔ yeɛ kaalan̄, na ken̄ me gyakaa mɛɛ yeɛ nɛ ke yeɛ yakaa ya.

³ Me dɔɔ Tituse ɲon ɔ silana man ɲɛ, na ɔ yɛɛ Giriki baale e. Mɔna ɲolo na ɲolo ta ɲere e nyi waa kara ɔ baala wose pɛna baa lɛɛ e do nyi ɔ yɛɛ Kristo tobaale e ya.

⁴ Balan baale beo la mo ba wose nyi be yɛɛ Kristotenawɔ te be kaa kpɛuwɔ de man. Ban gyae la nyi nafa baa kara e ɔ baala wose. Mena balan benan wɛɛlee la kaa gyoo de man, te bɛɛ gyae nyi baa wɔlɛɛ da wosekenyin ken dɔɔ nyim lee de Gbenjyoo Kristo man ɲɛ. Bɛɛ gyae nyi dɛɛ bese gyu ke doo Gyudatena mmaraase ɲan tɛɛ na dee di ɲe dɔɔ, na baa mo daa besena ba mmaraase ɲan gbenja.

⁵ Mɔna da te fa wɔ gbɛɛ korakora ya. Nawolo nyi dɛɛ gyae nyi ɛ ke kyan Kristo anokoare nombia ɲan dɔɔ wola ɲon ɲɛ man nideli.

⁶ Balan ban balan ne kɛɛ wɔ nyi ban yena siamantena yaa kegyiise Kristo ɔsom ken man ɲɛ koran ta mo kolo kpu na Kristo nombia ɲan mɔɔ kolosi fa balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ɲɛ ya. Mena balan benan kegyiiri kedi ken te yɛɛ kolo ke me gyan ya. Nawolo nyi Wurubuare bɛɛ kɛɛ ɲolo siaman pɛna waa yɛɛ ɔ kolo ɲgba mena ken balan ne yɛɛ ɲɛ ya.

⁷ Mɔna mena balan kɛwɔ naawɔ nyi Wurubuare lese na man nyi maa kolosi ɔ nombia kpaakpaa ɲan fa balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya ɲɛ, ɲgba mena ken ɔ ba lese Pita nyi waa kolosi nombia kpaakpaa ɲenan fa Gyudatena ɲɛ.

⁸ Nawolo nyi Wurubuare ɲon ɔ be baake Pita te ɔ be fa e don nyi waa kolosi ɔ nombia kpaakpaa ɲan fa Gyudatena ɲɛ, ɲon ke baake

na man te ɔ faa man mo donɔ nyi maa kolosi ɔ nombia kpaakpaa nenanɔ fa balanɔ banɔ ba te yeɛ Gyudatenawo ya ne.

⁹ Gyemisi na Pita na Gyɔn banɔ balanɔ ne keɛ wo nyi be yeɛ kegyiisewo Kristo osom kenɔ man kena nyi Wurubuare ta mo ɔ bereɛ kenɔ boele daa ne, be gbaa daa do daa noo na ke yela walaɔ kamase kena nyi daa na wo pou yeɛ dokolonɔ tom kenɔ deɛ yeɛ ne man. Mena doo daa na wo yakowo seɛ donɔ nyiaa, daa na Banabase dee kolosi Kristo nombia kpaakpaa nan fa balanɔ banɔ ba te Gyudatenawo ya ne, na banɔ mo kekolosi na fa Gyudatena.

¹⁰ Nombii dokolonɔ kenɔ boo yako daa nyi deɛ kyanɔ ke kenkenɔ yena nyi, de na wolee ayematena doo ya. Na mena nombii kei tanɔ doo la me konoo man.

Pɔɔl kakoro seɔ tia Pita

¹¹ Pita ke konɔ de gyanɔ Antioke donoo man ne, ma korowo seɔ tia e de tebia Kristotena banɔ siaman. Nawolo nyi kpene kenɔ ɔ be yeɛ ne be dei ya.

¹² ɔ ke konɔ botoo kewalaɔ kenɔ ne, ɔ sia gyeewo na ɔ ne dii bom na balanɔ banɔ ba te yeɛ Gyudatenawo ya ne. Mona Gyemisi ke kpila balanɔ baale lee Gyerusalem donoo man konɔ na, te Pita tira ɔ wose lee ɔ tebia banɔ man kenɔ ɔ beɛ tekaa di bom na wo bela ya. Nawolo nyi ɔ ne yee Gyudatena banɔ ba seɔɔ nyi kaboena nyi baa kara Kristotena banɔ ba te yeɛ Gyudatenawo ya baala wose ne.

¹³ Kpene kenj Pita be yee ne, yela Gyudatena banj be yee Kristotenawo Antioke donoo man ne mo tira ba wose kenj be silana Pita nombiakumee nan o be yee ne. Ba ke yee kenan doo yela Banabase gba mo sila be nombiakumee nan boo yee ne.

¹⁴ Ma kena nyi be nombia ayeesa bee kyaa na Kristo nombia kpaakpaa nan ya ne, ma korowo senj tia Pita balan banj pou siaman nyiaa, "Pita, n yee Gyuda baale e, mona n nombia ayeesa bee wolo nyi n yee Gyuda baale e ya. Wonej doo te nenee n na nere balan banj ba te yee Gyudatenawo ya ne nyi baa di Gyudatena mmaraase doo?"

¹⁵ Lolo man na daa na nenj pou yee Gyudatenawo. Da te yee balan banj ba te yee Gyudatenawo, te balan ne baake wo nyi be yee nombiakumee yeraawo ne ya.

¹⁶ Daa Gyudatena banj de yee Kristotenawo ne doo, da gyenj nyi Wurubuarɛ bee lee walan do nyi o gbɛnenj tenɛɛ non Wurubuarɛ siaman nyi kenj o ne di mmaraase nan doo ne doo ya, mona walan non o ne lee de Gbenjyoo Yesu di na te Wurubuarɛ ne lee e do. Mena doo daa mo te lee Yesu di na Wurubuarɛ ke nyinj lee daa do nyi de gbɛnenj tenɛɛ o siaman. Na te yee nyi da mmaraase nan doo kedi doo te Wurubuarɛ lee daa do ya. Nawolo nyi da gyenj nyi Wurubuarɛ be gyae waa lee nolo do nyi o gbɛnenj tenɛɛ o siaman, nyi kenj o be di mmaraase nan doo ne doo ya.

¹⁷ Akpaa dɛɛ gyae nyi Wurubuarɛ ke lee daa do nyi de gbɛnenj tenɛɛ o siaman na, kenan na

kaboena nyi dɛɛ lɛɛ Kristo di. Kenan̄ na daa mo dɛɛ naa nyi daa Gyudatena mo yɛɛ nombiakumɛɛyɛɛrawo ɲgba balan̄ ban̄ ba te yɛɛ Gyudatenawo ya nɛ. Akpaa mena te doo na, kenan̄ na nawolo baa nyi Kristo na wola na balan̄ nyi baa yɛɛ nombiakumɛɛ baa yaa? Korakora, be doo mena ya.

¹⁸ Nyi akpaa ma bese lee me wole gyu ke di mmaraase ɲan moɔ wulaa bɛɛ ɲa nɛ doo na, kenan̄ na nawolo baa nyi me yɛɛ dukumyɛɛre e.

¹⁹ Gyan̄gba ken̄ na nafa me doo Mosesi mmaraa ken̄ tɛɛ, mona nenɛɛ doo Yesu ta lese man̄ lee ke tɛɛ na maa nyin̄ kyaa fa Wurubuare.

²⁰ Ba ke gyɔ Kristo mataa ɔpan̄dan̄ ken̄ doo te ɔ ba yem nɛ, na yɛɛ yaa ɲgba daa na e yen̄a la nɛ. Mena doo moɔ tekaa kyaa ɲgba gyan̄gba ma kekyaabii ken̄ nɛ ya, mona nenɛɛ doo Kristo kyaa la me man̄. Lee mena doo kpene kamase ken̄ maa yɛɛ ma kekyaa tɛɛle kei doo na, maa mo ma wose lo Yesu Kristo doo bo. Nawolo nyi ɔ ne gyae man̄, te lee man̄ doo te ɔ moo ɔ wose fa yen̄.

²¹ Moɔ ne bɛɛ Wurubuare bɛɛɛ ken̄ ɔ ba mo boele man̄ nɛ ya. Nawolo nyi nafa akpaa Wurubuare ne lɛɛ balan̄ bo doo nyi be gbɛɛnen̄ tenɛɛ ɔ siaman mo lee mmaraase ɲan doo kedi doo na, kenan̄ na Kristo yen̄ ken̄ ɔ ba yem nɛ be dana tɔnɔɔ ya.

3

Keleɛdi yaa mmaraase doo kesila

¹ Ɛmεε Kristotena ban ε kyaa Galatia donoo man ne, weera te ε ne yεε aboo ηgba ayintena ne? Amoo tulii na ε nyeeya te ε bεε naa anokoare ken ya ne? Na ε popou siaman te me kolosi Yesu Kristo wose man nombia fa ηon nideli nyi, εmεε doo te be gyoo e opanɗan doo te o yɛnawoo yee?

² Ɛ tira nombii kei noo fa man. Mmaraase ηan kedi yele la te ε nyiηa Wurubuarε felin ηon yaa, nyeekelee nombia ηan doo kolosi fa ηon te ε be lee ηa di ne doo?

³ Sena yaa ε gyimwoo mena? Ɛ fiasεε nideli ε ne sila Wurubuarε felin ηon gbεeneη. Nenεε weera doo te ε ne gyae ε ka mo denibalan gbεeneη toole ke?

⁴ Kenan na nawolo baa nyi ε diyem ken ε be naa lee ε Wurubuarε osom man ne yεε yakaa baa? Koa, moo ne lee di nyi ke yεε yakaa ya.

⁵ Mosesi mmaraase ηan ε be di ηe doo ne doo te Wurubuarε moo o felin ηon do ε man te o yεε gyakolon nombia ε man? Yaa ken ε be nyii nyeekelee nombia ηan te ε be lee ηa di ne doo?

⁶ Ɛ toose balee ηon bεε baake nyi Aberaham ne wose man nombia. Wurubuarε nombia anmaraseη see ne yako yenan daale lee Aberaham wose man nyiaa, "Aberaham lee Wurubuarε bo di, mena doo te Wurubuarε lee e do nyi o gbεeneη tenεε ηon Wurubuarε siaman."

⁷ Mena doo kaboena nyi yaa gyen nyiaa, balan ban boo lee Wurubuarε di ηgba mena ken Aberaham be lee Wurubuarε di ne, ban yena Aberaham duulun man balan gbagba.

⁸ Wurubuaɛ nombia aɲmarasenɲ see ɲan wulaa yakowɔ see lee gyaɲgba gyaɲgba keɲ pɛte nombia ɲenanɲ kɔɲawɔ mena nyiaa, akpaa balanɲ banɲ ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ de lɛɛ ɲon Wurubuaɛ di na, ɲon mo waa lɛɛ wɔ do nyi be gbɛenenɲ tenɛɛ ɔ siaman. Wurubuaɛ wulaa yakowɔ see fa Aberaham nyiaa, “Lee nyaɲ dɔɔ te maa hiraa tɛɛle kei dɔɔ balanɲ pou.”

⁹ Lee mena dɔɔ balanɲ banɲ pou baa lɛɛ Wurubuaɛ di ɲgba mena keɲ Aberaham be lɛɛ e di nɛ, Wurubuaɛ waa hiraa wɔ ɲgba mena keɲ ɔ be hiraa Aberaham nɛ.

¹⁰ Walaɲ kamase ɲon ɔ yako nyi ɔ ne di Mosesi mmaraase ɲan dɔɔ na ɔ gbɛenenɲ ke nyiɲ teneɛ Wurubuaɛ siaman na, Wurubuaɛ waa falaa ɔtenate. Nawolo nyi Wurubuaɛ nombia aɲmarasenɲ see ɲan ne yako nyiaa, “Walaɲ kamase ɲon ɔ te di kpene kamase keɲ bɔɔ ɲmarase do Mosesi mmaraa tɔne keɲ man nɛ dɔɔ kelii ɔto ya na, Wurubuaɛ waa falaa e”

¹¹ Nombii na anokoare yena nyiaa, Wurubuaɛ bɛɛ lɛɛ ɲolo do nyi ɔ gbɛenenɲ tenɛɛ ɲon Wurubuaɛ siaman nyi keɲ ɔtenate ne di Mosesi mmaraase ɲan dɔɔ nɛ dɔɔ ya. Nawolo nyi Wurubuaɛ nombia aɲmarasenɲ see ne yako nyiaa, “Walaɲ kamase ɲon lee ɔ kelɛɛdi dɔɔ te ɔ gbɛenenɲ da teneɛ Wurubuaɛ siaman na, Wurubuaɛ waa lɛɛ ɔtenate nyee.”

¹² Nyi akpaa ɲolo da mo ɔ wose lo Mosesi mmaraase ɲan dɔɔ te ɔ yase ɔ sia ɔ ne di ɲe dɔɔ na, kenanɲ na bɛɛ tekaa hia nyi ɔtenate dɛɛ lɛɛ Wurubuaɛ di pena waa nyiɲ nyeekeleɛ ya. Nawolo nyi Wurubuaɛ nombia aɲmarasenɲ see

ne yako nyiaa, “Walaŋ ɔ ne di Mosesi mmaraase ɔn dɔɔ nideli na, waa nyiŋ nyeedon kekpa a bo lee mmaraase ɔn kedi dɔɔ”

¹³ Mosesi mmaraase ɔn te yeli Wurubuare te falaa daa, nawolo nyi de bɛɛ tale di ɛ dɔɔ kelii ɔto ya. Mɔna Kristo ta lese daa lee mmaraa kenan kefaala tɛɛ. Nɔn moona kefaala kenan gyakaa ɔ wose dɔɔ deban ken ɔ be lɛɛ da yen yen ɔpanɔan dɔɔ nɛ. Nawolo nyi Wurubuare nombia anmarasen see ɔn ne yako yenan daale nyiaa, “Ba te falaa walaŋ kamase ɔn waa yen ɔpanɔan dɔɔ nɛ”

¹⁴ Kristo yena la to de nombiakumɛɛ pou kom na Wurubuare ke ta ɔ dɔɔ hiraa balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ, ɛgba mena ken ɔ be hiraa Aberaham nɛ. Na lee da ke lɛɛ Yesu di dɔɔ Wurubuare ke fa daa ɔ felin ɔn ɔ be yako see nyi waa fa daa nɛ.

Mosesi mmaraase ɔn na Wurubuare nombia ɔn ɔ be yako see fa Aberaham nɛ

¹⁵ Me tebia, ɛ yela maa mo nombia ɔn ɛ wulaa ɛ gyen nɛ mo lese nombia kenja man wola ɔn. Nyi balan bala de yako nombii see na, ɔlo be kyaa ken waa tale wɔlɛɛ ke yaa waa kyɛɛkee ke ya. Mena yaa Wurubuare nombia ayakon see kenja mo doo.

¹⁶ De naana Aberaham na ɔ duulun man walaŋ te Wurubuare yako mena nombia kenja see fa. Wurubuare nombia anmarasen see ɔn te yako nyi, “Aberaham na ɔ duulun man balan” na kawola nyi ba boe ya. Mɔna ɔ yako e nyi, “Aberaham na ɔ duulun man walaŋ” na

kawola nyi walaŋ dokolonŋ koonŋ nombia te Wurubuare ne yako. Walaŋ ŋonaŋ yena Yesu Kristo.

¹⁷ Nombii keŋ mee yako ne ka asee yena nyiaa, Wurubuare wulaa yakowɔ see fa Aberaham kulutooneŋ soŋonoŋse akpeŋ anaara na sao na kufu (430) wole pɛte ɔ kaa moo mmaraase ŋan fa Mosesi. Mena doo mmaraase ŋan ɔ ba mo fa Mosesi ne be gyae ke tale wolee keyako see keŋ ɔ be yako see fa Aberaham ne ya.

¹⁸ Mena doo Wurubuare be gyae waa mo ɔ nhira keŋ fa ŋon nyi keŋ e ne di Mosesi mmaraase ŋan doo ne doo ya, mɔna lee keŋ ɔ be wulaa kaŋ ntam yako see nyi waa mo fa ŋon doo. Mena ke mo te Wurubuare moo ɔ nhira keŋ fa Aberaham yakaa, nawolo nyi ɔ wulaa yakowɔ see nyi waa mo ke fa e.

¹⁹ Nyi akpaa mena na, wonŋ doo te Wurubuare faa mmaraase ŋan? Kpene keŋ doo ɔ ba mo ŋa kpu na keyako see keŋ fa wɔ yena nyiaa, ɔ ne gyae nyi balanŋ ka gyeŋ kpene keŋ yee dukum ke. Wurubuare faa mmaraase ŋan bo na ŋa ke doo kelii debanŋ keŋ Aberaham duulunŋ man walaŋ ŋon Wurubuare be yako see nyi waa konŋ ne ke konŋ. Wurubuare tee ɔ kpilala doo mo ɔ mmaraase ŋan fa Mosesi, te ŋon mo moowo fa balanŋ banŋ. Nawolo nyi ŋon doo la Wurubuare na balanŋ banŋ nsana.

²⁰ Walaŋ ŋon ɔ doo balanŋ bala nsana ne, ɔ ba senŋe fa dikpii dokolonŋ ya. Mɔna Wurubuare ŋon dana donŋ nyi waa yee kpene kamase ɔ baam doo. Mena doo ɔ bee hia nyi ŋolo waa

doo ñon na balan nsana ya.

²¹ Na kei nawolo baa nyi Wurubuarɛ mmaraase ñan, na keyako see keɲ ɔ be yako see nɛ bɛɛ kyaa na doɲa baa ya yaa? Korakora, be doo mena ya. Akpaa nyi mmaraase ñaale kyaa keɲ gyae ke tale fa walaɲ nyeedoɲ na, kenanɲ na nafaɔ walaɲ de di ñe doo na, ɔtenate gbɛeneɲ gyae ka teneɛ Wurubuarɛ siaman.

²² Mɔna Wurubuarɛ nombia anmaraseɲ see ne yako nyiaa, dukum te di tɛɛle kei balan pou doo mena doo boo ne tale baa di mmaraase ñan doo ya. Lee mena doo Wurubuarɛ yakowo see nyiaa, balan baɲ pou baa lɛɛ Yesu Kristo di na, baa nyiɲ nyeedoɲ kekpaɛ keɲ ɔ be yako see nyi waa fa balan nɛ.

Doo tekaa yɛɛ mmaraa keɲ gbɛɲawɔ bela ya

²³ Pɛte Yesu Kristo ke kɔɲ na, Mosesi mmaraase ñan te to daa do ñgba mena keɲ bɛɛ to walaɲ do deni man nɛ. Kenanɲ wole na te Wurubuarɛ kaa lesewɔ wola daa nyiaa, nyi walaɲ de lɛɛ Yesu Kristo di na waa tale nyiɲ ɔ wose lee mmaraase ñan tɛɛ.

²⁴ Kei nawolo baa nyi, na Mosesi mmaraase ñan ne diina de doo pɛte Kristo kɔɲawɔ. Kristo ke kɔɲ wole na, lee ñon Kristo keɛɛdi man te walaɲ gbɛeneɲ na teneɛ Wurubuarɛ siaman.

²⁵ Nɛnɛɛ keɲ doo lɛɛ Kristo di doo, mmaraase ñan ba tekaa dana doɲ de doo bela ya.

²⁶ Lee mena keɲ ɛ be lɛɛ Yesu Kristo di doo, te ɛ popou bese Wurubuarɛ bia gbagba nɛ.

²⁷ Nawolo nyi ɛmɛɛ baɲ pou boo so ñon Wurubuarɛ loɲ Kristo man nɛ, te yeli ɛmɛɛ na

Kristo ta bese walaŋ dokolonj. Lee mena dɔɔ Kristo dinɔɔ keŋ te kaa doo ε man.

²⁸ Lee mena dɔɔ n yεε Gyuda baale o, n te yεε Gyuda baale ya o, n yεε gbenji o yaa n yεε gyooro bu e, n yεε alo e yaa n yεε baale o nε, keŋ be famenε bela ya. Nawolo nyi ε popou te yεε dokolonj Kristo man.

²⁹ Nyi akpaa ε yεε Kristo balanwɔ na, kenan na ε yεε Aberaham duulunj man balanwɔ. Mena ke mɔ te Wurubuare waa hiraa ŋon, ŋgba mena keŋ ɔ be yako see nyi waa hiraa Aberaham nε.

4

¹ ε yela maa mo me nombii ma aneyakonj kei maa na nombia keŋa wola ŋon kpene keŋ mεε gyae maa yako nε. Nyi abɔɔ diiri sεε ɔ yεε biikyaa e nε, na yεε yaa ŋgba ɔ yεε gbenji e nε. Be famenε nyi abɔɔ ŋan pou yεε ɔ wui ya.

² Nawolo nyi deban keŋ ɔ sεε ɔ yεε biikyaa e nε, ɔ doe kegyiise baale nyinmaa man. Ban ne gyae la baa kεε ŋon na abɔɔ ŋan pou dɔɔ, kelii deban keŋ ɔ kya ba see nyi baa mo abɔɔ ŋan do e ɔ nyinmaa man nε.

³ Nafɔ mena ke te daa mɔ doo. Nawolo nyi deban keŋ da te lεε ta Yesu nombia ŋan di ya nε, na tεεle kei dɔɔ nombia ne diina de dɔɔ lee da kekyaabii man ŋgba gbenja nε.

⁴ Mɔna deban keŋ Wurubuare ba see nε kelii na, ɔ kpila ŋon gbagba bu kɔŋ tεεle kei dɔɔ te ɔ yela alo lola e. Mena deban kenan na, balan doo bo Gyudatena mmaraase ŋan tεε.

⁵ Wurubuare kpila ɔ bu kei bo nyi waa kɔŋ kaa tɔ de nombiakumɛɛ pou kom, na waa lese daa lee mmaraa keŋ doŋ tɛɛ, na dee nyiŋ bese Wurubuare bia gbagba.

⁶ Nɛnɛɛ keŋ dɔɔ bese Wurubuare bia dɔɔ nɛ, ɔ te yeli ɔ bu ŋon felin ŋon te kaa kyaa de konɔɔse man. Felin ŋonan ne ye le la te dɛɛ tale baake Wurubuare nyi “De kya” nɛ.

⁷ Lee mena dɔɔ ɛ te yɛɛ gbenawɔ bela ya, mɔna nɛnɛɛ dɔɔ ɛ ta bese Wurubuare bia. Te lee mena keŋ ɛ ba bese Wurubuare bia dɔɔ, ɛ ke nyiŋ abɔɔ ŋan pou waa mo fa ɔ bia nɛ.

Pɔɔl kayeyɛ Galatiatena dɔɔ

⁸ Gyanŋba keŋ ɛ ta gyeŋa ta Wurubuare ya nɛ, na ɛ na som bɛenɛŋ ŋan nafa tekaboena nyi yaa som ŋa ya nɛ te ɛ bese ŋe gbenja. Bane mɔ te yɛɛ Wurubuare e keŋ kaboena nyi yaa som e ya.

⁹ Mɔna nɛnɛɛ keŋ ɛ be kaa gyeŋ Wurubuare, yaa maa yako nyi nɛnɛɛ keŋ ŋon Wurubuare ba gyeŋ ŋon nɛ, won dɔɔ te ɛ ne gyae ɛ ka bese ke sila tɛɛle kei dɔɔ waraŋase abɔɔ ŋan ŋɔɔ taŋ doŋ ya nɛ? ɛ ne gyae baa nyi ɛ ka bese ke doo mena abɔɔ ŋenan tɛɛ ŋgba gbenja nɛ bela?

¹⁰ Me te nyii nyi ɛ ne di Gyudatena ɔsom weeya na gyaalan na debaŋse na kulutoonen kraakpaa ŋaale ŋgba mena keŋ ba mmaraase na wolo nɛ. ɛ ne yɛɛ keŋa pou nɛ, na ɛmɛ gyeŋ nyi Wurubuare kegyaebii yaa ɛ ne yɛɛ nɛ.

¹¹ ɛ nombia ayɛɛsa dana maŋ gyakolon. Ne yɛɛ maŋ nyi diyem keŋ mɔɔ naa yɛɛ tom ɛ gyan nɛ pou te yɛɛ yakaa.

12 Me tebia, mɛɛ waase ɲon bo nyi ε kasee maɲ. Nawolo nyi ken na ma keyɛɛ Gyuda baale koran ɲɛ, ma moo ma wose ɲgba ε man ɲolo ɲɛ ken nyi mɔɔ na tekaa di Gyudatena mmaraase ɲan dɔɔ ya. E te yɛɛ ta kolo kum mɔ tia maɲ ya.

13 E tɔɔse nyi ma kekɔɲ ε gyan gyanɲbate ken ɲɛ, kawee yele la te me nyiɲa gbɛɛ kolosi Kristo nombia kpaakpaa ɲan fa ɲon.

14 Doo nyi na me kawee kenan yɛɛ kateesa ke fa ɲon, mɔna ε te ɲmanyɲ maɲ ya te ε te bɛɛ maɲ mɔ ya. E lɛɛ maɲ ɲgba Wurubuare kpilale ɲolo lee la adido kɔɲ ɲɛ, yaa ɲgba maɲ yɛna Yesu Kristo ɲon gbagba ɲɛ.

15 Mena deban kenan na me naawɔ nyi gyon daale doo ε man ken nyi nafa yen nyiɲa gbɛɛ koran na, yen kulii emɛɛ gbagba ε siabia do maɲ. Nɛnɛɛ mena gyon kenan lanja alɛɲ?

16 Ken mɔɔ yako ɲon anokoare ken dɔɔ na, me ta bese ε kolare?

17 Balan ban bɛɛ beo yɛɛ ba wose nyi be yɛɛ Kristotenawɔ ɲɛ, bɛɛ gyae bo nyi baa beo ɲon na ε kaa di Gyudatena mmaraase ɲan dɔɔ, mɔna ɲa be gyae ke yɛɛ tɔnɔɔ kamase fa ɲon ya. Bɛɛ gyae bo nyi baa tira daa na ɲon nsana, na ε ke nyiɲ mo ε loo pou gyakaa be dɔɔ.

18 Akpaa ε yase ε sia te ε ne yɛɛ kolo kpaakpaate na ke dei. Mɔna kaboena nyi yaa yɛɛ ke deban kamase. Te yɛɛ nyi me kyaa ε gyan kaagen te ε ke yɛɛ ke ya.

19 Me bia kpaakpaa, mena ken alo na donɛe te ɔ ne naa diyem ɲɛ, mena yaa mɛɛ naa diyem lee emɛɛ dɔɔ. Te maa naa mena diyem kei kelii deban ken ε ke nyiɲ Kristo dinɔɔ ken.

²⁰ Ma kegyaebii yena nyi nafa na me kyaa ε gyan, na maa kyεεkee ma kekolosi na ke kyaa na ε kegyaebii. Nawolo nyi ε nombia ayεesa dana man gyakolon.

Nɔɔse ala ɲan Wurubuarε be bake see nε

²¹ Ε yela maa bɔɔse ɲon nombii kei. Εmεε ban ε ne gyae nyi ε ke doo Mosesi mmaraase ɲan tεε nε, gbagbaagba na ε gyen kpene ken mmaraase ɲan ne yako?

²² Wurubuarε nombia anmarasen see ne yako nyiaa, Aberaham lola bia baala bala. Be man ɲolo ɔ naa yεε gbeni e, te ɲolo mɔ ɔ naa yεε gyoorobu e.

²³ Aberaham bu ɲon gbeni ɲon ba lolo fa e nε, ba lola e bo ɲgba mena ken alo kamase ne tan lolo nε. Mɔna ɲon gyooro bu ɲon ba lolo fa e nε dɔɔ, Wurubuarε wulaa yakowɔ see nyi baa lola e pεte be kaa lola e.

²⁴ Mena nombia kenya yεε dudu ke ken na lese nombia ɲaale wola. Ala bala kεwɔ senεε fa nɔɔkebakesee ala ɲan Wurubuarε be bake see fa ɔ balan nε. Nɔɔkebakesee ken ba lee Sinai bula dɔɔ nε, ken senεε la fa alo ɲon bεε baake e nyi Haga nε. ɔ bia yena balan ban Mosesi mmaraase ɲan ba besena wɔ yεε gbenja nε.

²⁵ Haga senεε fa Sinai bula ken ke kyaa Arebia tεele man nε. ɔ yεε ɲgba gyen wee kei Gyerusalem nε. Mosesi mmaraase ɲan ta besena ke man balan ban pou yεε gbenja.

²⁶ Mɔna Gyerusalem ken ke kyaa adido nε, ken yεε ɲgba gyooro bu ɲon bεε baake e nyi Saara nε. Ke man bia be doo mmaraase kamase

tɛɛ ŋgba gbenja ne ya. Saara ŋonan yena daa ban dɔɔ doo Gyudatena mmaraase tɛɛ ya ne de naa.

²⁷ Nawolo nyi Wurubuaɛ nombia aŋmarasen see ne yako nyiaa,

“Nyaŋ olamanbo ŋon n ta lola ta see ya ne,
yela ke yɛɛ neŋ gyon.

Nyaŋ ŋon n ta doŋee ta see ya ne,
yela ke yɛɛ neŋ gyon na n ke lo akelelee.

Doo nyi n baale ta lese o sia lee n dɔɔ,
mɔna maa yela waa bese koŋ n gyan
na n bia ke wuku kela ŋon o kyaa yale tɛɛ
ne.”

²⁸ Me tebia Kristotena, e yɛɛ ŋgba Asiki ne. Nawolo nyi mena keŋ Wurubuaɛ be wulaa yako o nombia see pete boɔ kaa lola e ne, mena yaa o yakowo see te daa mo kaa bese o bia ne.

²⁹ Deban kenaŋ man na, bu ŋon boɔ lola e ŋgba mena keŋ beɛ lola walaŋ kamase ne, naase bu ŋon boɔ tɛɛ Wurubuaɛ felin ŋon doŋ man lola e ne diyem. Mena ke yaa seɛ doo kaa lii gyen wee kei ne.

³⁰ Mɔna sena te Wurubuaɛ nombia aŋmarasen see ŋan ne yako? Nombia ŋan yakowo nyiaa, “Gegi gbenji ŋon na o bu, nawolo nyi tekaboena nyi gbenji bu ŋon waa di o kya aboo kpu na gyooro bu ŋon ya.”

³¹ Mena dɔɔ me tebia, da te yɛɛ gbenji ŋon biawo ya. De yɛɛ gyooro bu ŋon biawo.

5

Kristo te yeli de te nyin da wose

¹ Kristo te lɛɛ da nyeeya yela de te nyinj da wose bese gyoorobia. Mena dɔɔ kaboena nyi yaa senj ε kelɛɛdi kenj man kenkenj. E na fa njolo gbɛɛ na waa besena njon yɛɛ ɔ gbɛnja bela ya.

² E tei me nɔɔwoya nideli. Manj Pɔɔl ne yako na njon nombia kenja ne nyiaa, akpaa ε fa gbɛɛ nyi baa kara njon ε baala wose njgba mena kenj Mosesi mmaraase njan nawolo nɛ, na nawolo baa nyi kpene kenj Kristo be yɛɛ nɛ be tanj tɔnɔɔ fa njon korakora ya.

³ Mɛɛ yako njon ε ke nyii nideli bela nyiaa, akpaa ε man njolo de fa gbɛɛ nyi baa kara e ɔ baala wose nɛ, kenanj na kaboena nyi ɔtenate dee di Mosesi mmaraase njan pou dɔɔ.

⁴ Akpaa ε man njolo de yɛɛ kakyenj nyi ɔ ne di Mosesi mmaraase njan dɔɔ na Wurubuarɛ ke nyinj lɛɛ e do nɛ, kenanj na nawolo baa nyi ɔtenate te tira ɔ wose lee Kristo man. Mena ke mɔ yaa ɔtenate te tira ɔ wose lee Wurubuarɛ bɛrɛɛ kenj ɔ na mo boele balanj nɛ man.

⁵ Daa dɔɔ, Wurubuarɛ felinj njon donj man dɔɔ de loo gyakaa nyi Wurubuarɛ waa lɛɛ daa do nyi de gbɛɛnenj teneɛ ɔ siaman, nawolo nyi dɛɛ lɛɛ Kristo di.

⁶ Yesu Kristo kelɛɛdi be famenɛ nyi njolo kara ɔ baala wose yaa ɔ te kare ya. Mɔna kpene kenj ne hia yena nyi dɛɛ lɛɛ Yesu Kristo di, na dɛɛ gyaɛ Wurubuarɛ na de tebia.

⁷ Kewalanj kenj na, nafɔ ε ne yɛɛ nombia kpaakpaa lee ε kelɛɛdi kenj man. Nɛnɛɛ amɔte beo na njon te ε tinaa anokoare kenj kesila yela?

⁸ Ma gyenj nyi mena kabeo kei ta lee Wurubuarɛ gyanj ya. Nawolo nyi njon baake na

ɲon nyi ε kaa bese ɔ bia.

⁹ Mena keɲ bεε mo bodobodo tee kyomii do bodobodo biliɲ man te ne yeli kεε koro nε, mena ke mo te nombiikum bii gyae ke tale beo balan burum.

¹⁰ Mɔna mεε lεε de Gbenjyoo Yesu di nyiaa, ε be gyae ε ka lee me wɔle ke lεε nombii wɔle daale di bela ya. Walaɲ kamase ɲon waa yela ε ka lee me wɔle ke lεε nombii wɔle daale di na, ɔtenate yεε won e o, ɔ te yεε won e ya o nε, Wurubuare waa won ɔ denjele.

¹¹ Me tebia, nyi akpaa me gyakaa mee kolosi nyi yaa kara ε baala wose pete Wurubuare ke lεε ɲon do ɲgba mena keɲ Gyudatena mmaraase ɲan nawolo na, won dɔɔ te bεε naase maɲ diyem? Nyi meɲ ne kolosi baa nyi, kaboena nyi walaɲ waa kara ɔ baala wose pena Wurubuare ke lεε e do nε, nafa Gyudatena be gyae baa naase maɲ diyem nyi mee kolosi Kristo yen keɲ ɔ ba yem ɔpanɲan dɔɔ nε nombia ya.

¹² Balan ban be dana baala wose kekara nombia bεε naase ɲon diyem nε, nafa maɲ kegyaebii yena nyi baa gyen gyu ka lese ba wose saaye gba.

¹³ Me tebia, εmεε dɔɔ Wurubuare baake ɲon bo nyi ε kaa bese gyooro bia. Mɔna ε na yeli ε gyoorobiiri keɲ ke fa ɲon gbεε na ε ke yela ε lookum ke di ε dɔɔ ya. ε mo balan kegyae gyae dɔɲa na ε ke kyɔ dɔɲa.

¹⁴ Mosesi mmaraase ɲan pou seɲεε bo nombii dokolon dɔɔ. Keɲ yena nyiaa, “Gyae n dɔɔ ɲgba nyaɲ gbagba n wose nε.”

15 Mɔna nyi akpaa ε σεε ε ne yoo na dɔŋa ηγβα wonembia kumεε na, kenanη na ε κεε ε wose nideli. Na mena ya na, ε ka koe dɔŋa munu.

16 Mena dɔɔ mεε yako ηon baa nyiaa, ε yela Wurubuare felin ηon ke ta ε siaman lee kpene kamase kenη ε ne yεε ne man. Akpaa ε yεε mena na, ε ba tekaa sila εμεε gbagba nombiakumεε ηan ε ne gyae ne ya.

17 Nawolo nyiaa, abɔɔ ηan deniwalanη kegyaebii kenη ne gyae waa yεε ne, na ηan te Wurubuare felin ηon ne gyae nyi waa yεε ya. Wurubuare felin ηon na deniwalanη kegyaebii kenη bεε gyoo ya. Lee mena dɔɔ εμεε be gyae ε ke tale yεε ε kegyaebii ya.

18 Mɔna akpaa ε yεε kpene kenη Wurubuare felin ηon ne gyae nyi yaa yεε na, kenanη na ε ba tekaa doo Gyudatena mmaraase ηan tεε bela ya.

19 Abɔɔ ηan deniwalanη kegyaebii ne gyae nyi waa yεε ne, ηe bεε weese ya. Nηan yena nyi n ka lee n wεεle yaa n baale wɔle, yaa n ka mo ayimεε wuu n wose, yaa desη nombia keyεε.

20 Njaale mɔ yena bane ɔsom, na yolo nombia, na balanη kekɔla, na kale kegyae, na daaworo nombia, na banη kagyenη, na kedikum, na anmaarenη nombia, na dɔŋa wɔle kalee.

21 Njaale mɔ yena sibii, na solonη kenyɔɔ dεεse, na nɔɔkedi kenη ayoi kumεε doo ke man, na nombia nkaranηkaranη keyεε, na nombiakumεε ηan pou ηe yεε ηγβα kenηa dinɔɔ ne. Mεε faree ηon baa bela ηγβα mena kenη mɔɔ wulaa faree ηon kaalanη ne nyiaa, walanη kamase ηon ɔ ne

yεε mena aboo kenja na, o be gyae waa nyinj gbεε gyu Wurubuarε gyoorobiiri ken man ya.

²² Mɔna nyi Wurubuarε felinj ηon de kɔη kaa doo n man na, aboo ηan o ne yeli n ne nyim yena, balan kegyae, na kenyanεe, na wosefεεren, na konoo kenyin, na wɔe keyεε, na deeli keyεε, na anokoare kedi,

²³ na wose keyokɔse, na wose doo kedi. Mmaraa kamase be kyaa ken ne to mena aboo kɔηa keyεε ya.

²⁴ Ban pou be yεε Yesu Kristo balanwo nε, be te tina be nombiakumεε na lookum ken pou doo be man nε yela.

²⁵ Wurubuarε felinj ηon te fa daa nyeedon wole. Mena doo kaboena nyi dεε yela felinj ηonan ka wola daa gbεε ken man dεε kyaa de dinoo wole kenan man.

²⁶ Mena doo ε na yeli dεε gate da wose adido, yaa dεε do dɔηa ban yaa de sia keyεε dɔηa aboo ya.

6

ε kyɔ dɔηa

¹ Me tebia, akpaa ε naa nyi ε man ηolo ne yεε dukum nε εmεε ban Wurubuarε felinj ηon doo ε man nideli nε, ε gyu kekolosi fa e wose keyokɔse man na waa nyinj bese kɔη gbεε kpaakpaate ken man. Mɔna ε kεε ε wose nideli, ken nyi εmεε mo be yεε dukum kenan ya.

² ε yela ε tebia nombia ke yεε ε nombia. Akpaa ε yεε mena na, na nawolo baa nyi Kristo kegyaebii yaa ε ne yεε.

³ Akpaa ŋolo ne kɛɛ ɔ wose nyi ɔ yɛɛ walaŋ ŋolo e, mɔna kegbagba na ɔ te yɛɛ ŋolo e ya ne kenan na ɔ na beo ɔ wose bo.

⁴ Kaboena nyi walaŋ kamase waa gyoo ɔ wose man nideli kɛɛ nyi ɔ nombia ayɛɛsa dei. Akpaa ɔ naa nyi ɔ nombia ayɛɛsa dei na, kenan na waa tale gyina ɔ wose adido lee ŋon gbagba ɔ nombia ayɛɛsa dɔɔ, ken nyi ɔ be gyae waa mo ɔ wose maa na ŋolo ya.

⁵ Nawolo nyi, kaboena nyi walaŋ kamase waa seele ŋon gbagba ɔ kasolo.

⁶ Walaŋ kamase ŋon bɛɛ wola e Wurubuarɛ nombia nɛ, abɔɔ kpaakpaa ŋan ɔ dana na kaboena nyi waa yela ŋaale ke tun walaŋ ŋon ɔ na wola e nombia ŋan nɛ.

⁷ Ɛ na beo ɛ wose ya. Ŋolo be gyae waa tale kulu Wurubuarɛ ya, nawolo nyi kpene kamase ken walaŋ de duu na, ken ke te waa kɔ.

⁸ Walaŋ kamase ŋon ɔ ne yɛɛ kpene ken ɔ dinɔɔ kum ken ne gyae na, gyae ke yela waa wolɛɛ kekpaakekpaa lee ɔ dinɔɔ kum kenan man. Mɔna walaŋ kamase ŋon ɔ ne yɛɛ kpene ken Wurubuarɛ felin ŋon ne gyae na, gyae ke yela Wurubuarɛ felin ŋon ke fa e nyeedon kekpaakekpaa.

⁹ Ɛ na yeli deeli keyɛɛ ke takaa daa ya. Nawolo nyi akpaa deeli keyɛɛ te takaa daa ya nɛ, Wurubuarɛ waa tɔ daa kom deban kpaakpaate ken man.

¹⁰ Lee mena dɔɔ akpaa de nyin gbɛɛ nyi dɛɛ yɛɛ deeli na, kaboena nyi dɛɛ yɛɛ ke fa walaŋ kamase. Tutura na ɛ yela dɛɛ yɛɛ deeli fa de tebia Kristotena.

Ɛ keƐ Ɛ wose nideli

¹¹ Ɛ keƐ me nɔwɔya ɔtoman nyinjan kenja na Ɛ kena nyi manj gbagba moona me nyinmaa nmarase kenmarasebia dinaana kenja yelee non nɛ.

¹² Balan ban beƐ gyae nyi be nombia ka gyoo Gyudatena sia nɛ, ban na nɛre na non nyi yaa kara Ɛ baala wose. Mena balan benan ne yee nyi akpaa be kolosi Kristo yen ken ɔ ba yem ɔpanɗan dɔɔ nɛ wose man nombia na, balan baa naase wɔ diyem.

¹³ N keƐ na, balan ban bɔɔ kara be baala wose nɛ koran beƐ tale di mmaraase nan dɔɔ ya. Mɔna beƐ gyae bo nyi Ɛ ke kara Ɛ baala wose, na baa nyin gyina ba wose adido nyi ban ye le la te Ɛ kara Ɛ baala wose te Ɛ bese be balan.

¹⁴ Te manj dɔɔ nyi maa gyina ma wose adido koran na, kenan na de Gbenjyoo Yesu Kristo yen ken ɔ ba yem ɔpanɗan dɔɔ nɛ, ke nombia dɔɔ te maa gyina ma wose adido. Nawolo nyi lee Kristo yen ken dɔɔ, tɛle kei dɔɔ abɔɔ pou ta tekaa yɛ kolo ke me siaman ya. Mena ke mɔ yaa lee Kristo yen ken dɔɔ, tɛle kei dɔɔ abɔɔ kegyae loo ta lee me man.

¹⁵ Nyi nɔlo kara ɔ baala wose yaa ɔ te kare ya o nɛ, ken bee hia ya. Kpene ken ne hia yena nyi lee Kristo dɔɔ ɔtenate te nyin dinɔɔ wɔle.

¹⁶ Balan ban pou bee nyii nombia kenja te bee di ne dɔɔ nɛ, Wurubuarɛ waa wii be waranase na waa fa wɔ wosefɛɛrenj. Mena balan kɛwɔ yena Wurubuarɛ bia gbagba ban ɔ ba lese nɛ.

¹⁷ Lee gyen ne gyu nɛ, mɛƐ fane nyi nɔlo na tekaa naase manj diyem bela ya. Nawolo nyi

gyan̄tarεε n̄an m̄oo nyim lee ketuku na boya
kefun̄ii ken̄ me yεε Kristo kpilale e d̄oo nε
tekaboe maŋ.

¹⁸ Me tebia, de Gben̄gyoo Yesu Kristo waa mo
o berεε boele ε popou na waa sen̄ ε w̄ole Amen.

**WURUBURE NOMBIA KPAAKPAA
NŌŌKEBAKESEE WŌLE**
The New Testament in the Delo language of Ghana:
**WURUBURE NOMBIA KPAAKPAA NŌŌKEBAKESEE
WŌLE**

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Delo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Jun 2026 from source
files dated 17 May 2025

80e9f745-c10c-5e3f-94bb-9d65aa1a1b11